

Correctievoorschrift VWO

2015

tijdvak 1

aardrijkskunde

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 65 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Globalisering van speelgoedfabrikant Mattel

1 maximumscore 2

- Omschrijving 1: amerikanisering/verwestering 1
- Omschrijving 2: diffusie 1

2 maximumscore 1

Juiste redenen zijn:

- In Los Angeles heeft clustering plaatsgevonden van creatieve industrie / modebedrijven.
- Los Angeles is een culturele wereldstad.
- De nabijheid van Hollywood / de grote Amerikaanse afzetmarkt (zorgt voor een directe band met de laatste modetrends).

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 2 Juiste redeneringen zijn:	
	• Tijuana ligt dichterbij het hoofdkantoor / de ontwerpafdeling / de thuismarkt van Mattel	1
	• zodat persoonlijke contacten tussen de fabriek en het hoofdkantoor / de ontwerpafdeling eenvoudig plaats kunnen vinden / zodat de transportkosten gering zijn	1
	of	
	• Mexico en de Verenigde Staten zijn allebei lid van de NAFTA	1
	• zodat producten die in Tijuana worden gemaakt makkelijker toegang hebben tot de Amerikaanse markt	1
4	maximumscore 2 Juiste redenen zijn:	
	– De westerse markt is grotendeels verzadigd.	
	– Er is steeds meer concurrentie van digitaal speelgoed.	
	– In westerse landen neemt het aantal kinderen af / nauwelijks toe.	
	per juiste reden	1

Opgave 2 – China en India demografisch vergeleken

5	maximumscore 1 stelling 1: onjuist stelling 2: juist	
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als beide antwoorden juist zijn, 1 scorepunt toekennen.</i>	
6	maximumscore 2	
	• 1970: India 2010: China	1
	• Uit het antwoord moet blijken dat een groot aandeel mensen in de werkende leeftijd / de leeftijd 20-64 gunstig is voor economische groei / een klein aandeel jongeren en ouderen gepaard gaat met relatief weinig kosten voor de samenleving	1
	<i>Opmerking</i> <i>Bij het eerste antwoordelement alleen 1 scorepunt toekennen als bij beide jaartallen het juiste land is ingevuld.</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2 Juiste aanwijzingen zijn: – Er heeft een daling van het geboortecijfer plaatsgevonden / Het aantal jongeren is relatief klein. – Er zijn meer jongens dan meisjes in de leeftijd 0 tot 20 jaar.	
	per juiste aanwijzing	1
8	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• er in 2010 een grote groep jong volwassenen / 20- tot 24-jarigen was in China die voor een groter aantal geboorten zorgden	1
	• maar op langere termijn zullen er veel kleinere groepen zijn in de leeftijden dat men kinderen krijgt (waardoor er ook minder geboorten zullen zijn)	1
9	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• de exportgerichte industrie in China vooral in steden in de kustzone is geconcentreerd, terwijl de IT-sector in India niet aan de kust gebonden is / gevestigd is in steden die gelijkmatig over het land verspreid zijn	1
	• zodat de binnenlandse migratie in China vooral naar de steden in de kustzone plaatsvond (en in India naar steden die gelijkmatig over het land verspreid zijn)	1

Aarde

Opgave 3 – Fjorden in Noorwegen

- 10 maximumscore 1**
atlaskaart 217B
- 11 maximumscore 2**
Een juiste uitleg is:
- Een oud gebergte als het Scandinavisch Hoogland is verder afgevlakt / kent minder reliëf (oorzaak) 1
 - waardoor water er minder hard stroomt / rivieren er minder hard stromen (gevolg) 1
- of
- In een oud gebergte heeft (in het verleden) al veel erosie/verwering plaatsgevonden (oorzaak) 1
 - waardoor een oud gebergte nu meer afgevlakt is (en er minder erosie/verwering plaatsvindt dan in jonge gebergten) (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
12	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> de kust van Noorwegen onder invloed staat van een warme zeestroom / de Golfstroom (en Midden- en Noord-Zweden niet) (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> waardoor het klimaat aan de kust van Noorwegen gematigder is (gevolg) 	1
	<i>Opmerking</i> <i>Antwoorden die ingaan op verschillen in neerslag, dienen fout gerekend te worden.</i>	
13	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> gletsjers in het pleistoceen (U-vormige) dalen uitsleten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> die vervolgens in het holoceen (door zeespiegelstijging) onder water zijn komen te staan 	1
14	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> er in de zomer smeltwater van de ijskap (Jostedalsbre) het (Fjaerlands)fjord instroomt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> en dat met het smeltwater veel sediment/verweringspuin wordt aangevoerd (dat het water ondoorzichtig/troebel maakt) 	1

Opgave 4 – De Donau en de Eufraat

15	maximumscore 2	
	a 1.078 m	
	b 3.520 m	
	c 6.500 m ³ /s	
	d 1.750 m ³ /s	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
16	maximumscore 3 Uit het antwoord moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> bij Passau een (grote) zijrivier / de Inn / de Salzach uitmondt in de Donau 	1
	<ul style="list-style-type: none"> de afvoerpiek in de winter ontstaat als gevolg van het neerslagoverschot / de geringe verdamping in de winter 	1
	<ul style="list-style-type: none"> de afvoerpiek in het voorjaar ontstaat als gevolg van sneeuwsmelt in de Alpen (die via de Inn / de Salzach in de Donau terechtkomt) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• achter de stuwdammen / in de stuwmeren sediment bezinkt / wordt vastgehouden	1
	• zodat er in het mondingsgebied van de rivier minder sedimentatie plaatsvindt	1

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Het Tobameer

18	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• bij de (explosieve) vulkaanuitbarsting de magmahaard (deels) werd geleegd	1
	• waarna de vulkaan instortte (en een caldera ontstond)	1
19	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• (na de vulkaanuitbarsting) de magmakamer zich opnieuw vulde	1
	• waarbij (een deel van) de bodem van het Tobameer werd opgeheven tot boven het wateroppervlak	1
20	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• de lagen vulkanische as vooral ten noordoosten van Toba / in de Zuid-Chinese Zee zijn afgezet	1
	• en in de periode mei-september komt de wind uit het zuidwesten	1
21	maximumscore 2	
	• Het klimaat bij het Tobameer is koeler dan dat in Medan	1
	• Het Tobameer ligt hoger dan Medan	1

Opgave 6 – De ASEAN

22	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	• deze indicator het meest betrouwbare beeld geeft van de welvaart onder bevolking in Singapore	1
	• omdat dit land een kleinere (regionale/sociale) ongelijkheid kent dan de andere drie landen	1

Vraag	Antwoord	Scores
23	maximumscore 2 Vietnam: toenemen Myanmar: toenemen Singapore: afnemen	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
24	maximumscore 2 • Indonesië • Japan	1 1
25	maximumscore 1 China beschikt zelf over onvoldoende energiedragers. / China heeft veel behoefte aan energie voor de groeiende economie.	
26	maximumscore 2 Juiste gemeenschappelijke kenmerken zijn: – Deze landen zijn binnen de ASEAN de meest ontwikkelde landen. – Deze landen zijn al lang relatief stabiel. / hebben (sinds de onafhankelijkheid) relatief weinig conflicten gekend. – Deze landen hebben zich relatief vroeg toegelegd op exportgerichte industrialisatie.	
	per juist kenmerk	1

Leefomgeving

Opgave 7 – De kust van Noord-Holland

- 27** **maximumscore 1**
Er zijn gaten in de duinenrij. / Op enkele plekken is de duinenrij heel smal.
/ In het verleden bestond de kuststrook uit waddeneilanden.
- 28** **maximumscore 2**
Juiste redenen zijn:
– Verder landinwaarts kon de dijk niet zo makkelijk door de zee worden weggeslagen.
– Op deze manier ontstond er een breed strand dat duinvorming stimuleerde / kon de dijk door natuurlijke processen worden versterkt.
- per juiste reden

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Juiste ingrepen zijn:

- zandsuppleties
- het beplanten van de duinen
- de aanleg van strekdammen

per juiste ingreep

1

Opmerking

Aan een antwoord dat zowel strandsuppletie als vooroeversuppletie noemt, 2 scorepunten toekennen.

30 maximumscore 2

Juiste functies zijn:

- natuur
- recreatie
- drinkwaterwinning

per juiste functie

1

Opgave 8 – Haverleij: een VINEX-locatie, maar dan anders

31 maximumscore 2

- Juiste demografische gevolgen zijn: 1
 - De bevolking vergrijsde.
 - Het aandeel alleenstaanden nam toe.
 - Het aandeel (jonge) gezinnen nam af.
- Juiste economische gevolgen zijn: 1
 - Steden kregen minder inkomsten (door het wegtrekken van koopkrachtige bevolking / mensen met midden- en hoge inkomens).
 - Het aandeel inwoners dat moet leven van een laag inkomen / uitkering nam toe.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 3

- De Groote Wielen 1
- Juiste doelen zijn: 2
 - het beperken van de dreigende leegloop van de (middel)grote steden
 - het terugdringen van de automobiliteit
 - het creëren van een groter draagvlak voor voorzieningen in de (middel)grote steden
 - het behoud van open gebieden

Opmerking

Aan elk juist doel 1 scorepunt toekennen.

33 maximumscore 2

- gated communities 1
- Juiste antwoorden zijn: 1
 - De woonkastelen van Haverleij zijn vrij toegankelijk voor bezoekers.
 - De groenvoorzieningen van Haverleij zijn eigendom van de gemeente en niet van de bewoners zelf.

34 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- de woonkastelen afgeschermd liggen van de rest van de stad (wat de bewoners een gevoel van veiligheid geeft) 1
- maar dat de opzet van Haverleij op het schaalniveau van de stad bijdraagt aan een tweedeling: een concentratie van rijke bewoners in Haverleij en een concentratie van armere bewoners in andere delen van de stad 1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 1 juni naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: OneWorld Magazine, april 2013 en www.economist.com

bron 2 vrij naar: OneWorld Magazine, april 2013 en <http://corporate.mattel.com>

Opgave 2

bron 1 vrij naar: www.sciencemag.org

Opgave 3

bron 1 bron: <http://mein.salzburg.com>

bron 2 vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e druk

Opgave 4

bron 1 bron: Cito

Opgave 5

bron 1 vrij naar: www.kijkeensomlaag.nl

bron 2 vrij naar: www.geo.mtu.edu

Opgave 6

bron 1 vrij naar: OECD, Innovation in Southeast Asia, 2013

Opgave 7

bron 1 bron: Roos, R., Duinen en mensen Noordkop en Zwanenwater, uitgave: Natuurmedia, Amsterdam, 2011

Opgave 8

bron 1 vrij naar: www.haverleij.nl

bron 2 bron: Cito

bron 3 bron: Tomeï, K.

aardrijkskunde vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo

Bij het centraal examen aardrijkskunde vwo:

Op **pagina 5**, bij vraag **6** moet een extra *Opmerking* worden toegevoegd:

Alleen als een kandidaat bij het tweede antwoordelement heeft aangegeven dat de situatie in de toekomst (over ca. 20 jaar) gunstig wordt voor economische groei, dient ook een scorepunt te worden toegekend voor het eerste antwoordelement indien daar is geantwoord:

1970: China

2010: India

- a. *Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe in zowel de eigen toegekende scores als in de door de eerste corrector toegekende scores en meldt deze wijziging aan de eerste corrector. De tweede corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.*
- b. *Als eerste en tweede corrector al overeenstemming hebben bereikt over de scores van de kandidaten past de eerste corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe en meldt de hierdoor ontstane wijziging in de scores aan de tweede corrector. De eerste corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.*

Het CvTE is zich ervan bewust dat dit leidt tot enkele aanvullende handelingen van administratieve aard. Deze extra werkzaamheden zijn in het belang van een goede beoordeling van de kandidaten.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren aardrijkskunde vwo.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

Drs. P.J.J. Hendrikse,
Voorzitter